

Bild: AN

SVARA MINNEN. Reiko Yamada, 81, besökte Göteborg. Hennes minnen från atombombberna berörde många.

”JAG MINNS

JAPAN: ÖVERLEVDE ATOMBOMBEN

Reiko Yamada, 81, överlevde Hiroshima. Hon är lika kritisk mot kärnvapen som kärnkraft.

– Det är samma. Lika farligt, säger hon.

Reiko Yamada är en ”hibakusha”, det japanska namnet för den som har överlevt atombomberna över Hiroshima och Nagasaki.

– Jag var i Tjernobyli fyra år efter haveriet. Då minns jag att jag tänkte att vi inte lär oss någonting. Och efter det fortsatte Japan att bygga kärnkraftverk, trots alla protester, säger Reiko Yamada, 81, på besök i Sörgårds-skolan i Mölndal.

Hon är i Sverige, och har precis varit i Finland, för att berätta om när atombomben föll över hennes hemstad Hiroshima för 70 år sedan.

Hon läser från ett papper där hon har en berättelse på två A4-sidor om sina erfarenheter. Den handlar om vad som hände med var och en av

medlemmarna i hennes familj den där dagen, den 6:e augusti 1945, med henne själv, och om egna och andras sinneserfarenheter av vad som hände med människornas kroppar efter att bomben fallit. 140 000 människor dog i Hiroshima, och det fanns många sårta dö-

Reiko Yamada beskriver människokropparna så som hon såg dem som 11-åring. De är svarta, blodiga, eller brända. Tolken Mio Nakamura översätter allteftersom, hon har förberett en text redan, och kan följa med ordagrant.

REIKO YAMADA BERÄTTAR bland annat det här om dagen när bomberna föll: Hennes pappa hade tagit

skydd i en byggnad en kilometer från explosionen, och överlevde, men hade genombrunnas av små glasbitar och var täckt av blod när han kom hem. Glasbitarna fortsatte komma ut ur hans hud i många år. Han dog av leukemi och lungcancer 20 år efter bomben föll.

Reiko Yamada själv var på skolgården när hon hörde en pojke i klassen ropa ”Titta en B-29:an”. Hon hann tänka att den var vackert, silverglänsande mot den klarblå himmeln, och med en vit bäge av vattenånga bakom sig. Sedan blåddes hon av ett skarpt vitt sken,

börfade springa mot bombskyddet, och slögs omkull av vad som kändes som en våg av het sand.

ALLETTING”

Reiko Yamadas upplästa berättelse slutar med att beskriva atombomberna som djävulens vapen. Hon och hennes hibakusha-vänner kallar dem det. För atombomber är ett omänskligt vapen på det sättet att de skapar ett lidande som inte går att föreställa sig, och som är inhumant och förnedrande för mänskligheten.

NU BOR Reiko Yamada i Tokyo, och är engagerad i ett nätverk för hibakusha. För sex år sedan fick Reiko Yamada sköldkörtelcancer, och behandlades för den i tre år. Men nu är hon frisk.

Hon tycker att det är viktigt att fortsätta berätta om det som hände.

– Det finns inte många kvar som kan berätta, dels på grund av ålder och dels för att några inte vill berätta. Men jag tycker det är viktigt, förklarar hon genom tolken Mio Nakamura.

Jag frågar henne hur minnet har förändrats under tiden som gått, och efter att hon berättat sina min-

”Det finns inte många kvar som kan berätta, dels på grund av ålder, och dels för att några inte vill berätta”

REIKO YAMADA

nen flera gånger. Vilka minnen är fortfarande glasklara?

– Ingen ting har försvunnit, jag minns allting, svarar hon.

– Det finns vissa minnen som framstår tydligare än andra. Jag tänker på min 13-åriga storsyster, till exempel. Alla hennes klaskompisar dog, för de hade åkt in till centrum den dagen, men hon var sjuk och hemma från skolan. Jag hittade henne efter explosionen,

och vi gick tillsammans. Det var svarta kroppargatan. En av kropparna upp – ropade min syster, men min syster blev spräng därifrån, och efter.

– Nästa gång vi kon-tan rensad. Vi pratade den där flickan. Vi frågade vad hon hette. Det måste någon av min systers I-sar. Hon måste ha velat av hennes familj skulle hämta henne. Varför frågade vad hon hette? Det har svårt att minnas.

VI TAR EN kort paus i i tolken Mio Nakamura hon återberättar vad Reiko säger, och måste samla

– Jag undviker ibland, som är svåra att för andra människor. Mio kvar, säger Reiko Yamada